SB-080 https://doi.org/10.5080/61upk.ozt235

FİİLİ EHLİYET DEĞERLENDİRMELERİNDE PSİKOMETRİK TESTLERİN KARARA ETKİSİ, SOSYODEMOGRAFİK VERİLERE GÖRE ANALİZİ

Zeynep Özge Dağoğlu[1], **Sarp Yoldaş**[1], **Merve Rana Altunel**[1], **İrem Yıldırım**[1], **Mehmet Murat Kırpınar**[1], **Ömer Faruk Demirel**[1]

[1]*İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı*

Giriş: Psikiyatri polikliniğinde fiili ehliyet değerlendirilmesi amacıyla çeşitli tetkikler hastalardan istenmektedir. Ne kadar somut veri sağlasalar da karar, hekim tarafından klinik olarak verilmektedir, benzer test skoru ve iki ayrı karar gözlenebilmektedir. Bu çalışma ile geriatrik hastalarda bilişsel işlevleri değerlendirmek amacıyla istenen testlerin sonuçlarının kişinin yaş ve eğitim düzeyinden ne kadar etkilendiğinin ve test sonuçlarının klinik kararı ne kadar öngördüğünün bulunması amaçlanmaktadır. Klinik değerlendirmeye yardımcı olması açısından bu süreci etkileyebilecek değişkenlerin tanımlanması, bilişsel işlev değerlendirmesinde önemlidir.

Yöntemler: Çalışma retrospektif ve etik kurul onayı alınmış olup Ocak 2023-Temmuz 2025 arasında CTF Adli Psikiyatri polikliniğine başvuran 60 yaş ve üstü hastaların sosyodemografik veri, mini mental test (MMT) skoru ve alt testleri, sözel akıcılık testi (SAT), saat çizme testi ile akli denge kararı taranmıştır. 597 hasta başvurmuş olup 551 hastanın verileri dahil edilmiştir. Çalışmanın etik kurul onayı İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıbbi Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 2 Eylül 2025 tarihinde alınmıştır. (Başvuru numarası: d042m43GF).

Sonuçlar: MMT'si 25–30 olan yüksek bilişsel düzey grubunda yaş ile anlamlı negatif (r- 0,181, p<0,001), eğitim ile anlamlı pozitif (r0,287, p<0,001) ilişki görülse de lojistik regresyon analizinde Oryantasyon (p=0,003), SAT (p=0,029) bağımsız olarak "akli denge uygun" olma durumunu öngörmektedir. Çok değişkenli analizde forward LR yapıldığında Oryantasyon (p=0.004) tek güçlü bağımsız prediktör çıkmaktadır. Düşük eğitim grubunda MMT (AUC 0.944), Oryantasyon (AUC 0.931), Dikkat (AUC 0.776) çıkmış olup yüksek eğitim grubunda MMT (AUC 0.923), Oryantasyon (AUC 0.963), Dikkat (AUC 0.713) çıkmıştır, her iki grupta MMT skoru ve özellikle oryantasyon alt testi çok güçlü ayırt edici çıkmıştır. Düşük eğitim grubu MMT kesme skoru 21,5 (Sens: 0,982, Spec: 0,500), yüksek eğitim grubunda MMT kesme skoru 23,5 (Sens: 0,900, Spec: 0,889) sonucuna varılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Bu bulgular, fiili ehliyet değerlendirmesinde bağımsız belirleyici olarak özellikle oryantasyon ve SAT skorlarının öne çıktığını göstermektedir. Yaş azaldıkça ve eğitim süresi arttıkça MMT puanlarının yükseldiği bilinmektedir. Ancak verilerimiz, bu ilişkinin yalnızca bilişsel düzeyi yüksek (MMT≥25) grupta istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Yüksek eğitim düzeyinde MMT kesme değeri yükselmiş, testin özgüllüğü artmış; ancak duyarlılığı azalmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akli denge kararı, adli, bilişsel işlev değerlendirmesi, geriatrik, fiili ehliyet değerlendirmesi